

Odpowiedzialność za zaległości składkowe spółki

Agnieszka Kosińska, [radca prawny Wrocław](#), Rödl & Partner

Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która nie opłacała należnych składek na pracownicze ubezpieczenia społeczne, ustanowiony likwidatorem niewypłacalnej spółki (art. 276 § 1 k.s.h.) odpowiada za zaległości składkowe powstałe przed i po otwarciu procesu jej likwidacji na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. DzU z 2016 r. poz. 963 ze zm.) nawet wtedy, gdyby zrzekł się lub został odwołany z członkostwa w zarządzie w związku z uzyskaniem statusu likwidatora spółki.

Tak uznał Sąd Najwyższy w wyroku z 14 grudnia 2016 r., II UK 494/15.

W wyniku trudności finansowych spółki D. - spółki matki oraz spółki Z. – spółki córki nie regulowały one m.in. zaległości, które powstały z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zarząd spółki córki wielokrotnie występował do spółki matki o uregulowanie należności ZUS z pieniędzy należnych spółce. Nadzwyczajne zgromadzenie wspólników spółki córki 23 grudnia 2002 r. podjęło uchwałę o postawieniu spółki w stan likwidacji i powołaniu I. W. i J. K. na likwidatorów. Likwidatorzy 23 stycznia 2003 r. złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości spółki córki. W czerwcu 2003 r. nadzwyczajne zgromadzenie właścicieli spółki w likwidacji odwołało likwidatorów J. K. i I. W. z pełnionych funkcji.

W postępowaniu upadłościowym organ rentowy zgłosił swoje wierzytelności, a w wyniku podziału masy upadłości odzyskał je w wysokości 4 proc.. 30 grudnia 2008 r. organ rentowy wydał wobec J. K. i I. W. decyzje, w których stwierdził ich odpowiedzialność za zaległości składkowe spółki na ubezpieczenia społeczne za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r. Następnie 22 czerwca 2012 r. organ rentowy zmienił wydane decyzje przez ustalenie, że odpowiedzialność każdego z wymienionych likwidatorów spółki córki jest solidarna.

W ocenie sądu apelacyjnego nie wystąpiły jednak wystarczające przesłanki, aby uznać, że likwidator spółki odpowiada za zaległości podatkowe (składkowe) na podstawie art. 116a Ordynacji podatkowej w związku z art. 11 ustawy systemowej, ponieważ z treści tego literalnie odczytywanego przepisu nie wynika, że jest on objęty jego zakresem podmiotowym. Sąd apelacyjny wyrokiem z 5 marca 2015 r. oddalił apelację ZUS od wyroku sądu okręgowego z 23 października 2013 r. zmieniającego decyzje organu rentowego z 30 grudnia 2008 r. w ten sposób, że zwolnił J. K. i I. W. od obowiązku zwrotu kwot z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r.

Organ rentowy wniósł od tego wyroku skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy przesądził o odpowiedzialności członków zarządu – likwidatorów spółki za zaległości składkowe powstałe przed i po otwarciu procesu jej likwidacji, nawet wówczas, gdyby zrzekli się lub zostali odwołani z członkostwa w zarządzie w związku z uzyskaniem statusu likwidatora spółki.

Komentarz eksperta

Agnieszka Kosińska, [radca prawny we wrocławskim biurze Rödl & Partner](#)

Od 1 stycznia 2016 r. obowiązuje art. 116b Ordynacji podatkowej, który wyraźnie reguluje, że likwidatorzy spółki, z wyjątkiem likwidatorów ustanowionych przez sąd, odpowiadają za zaległości podatkowe spółki powstałe w czasie likwidacji. Do ich odpowiedzialności stosuje się art. 116 i 116a Ordynacji podatkowej regulujące zasady odpowiedzialności członków zarządu za zaległości podatkowe. Przepisy te, z mocy odesłania zawartego w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, mają również zastosowanie do odpowiedzialności za zaległości składkowe spółki. Sąd w uzasadnieniu wyroku powołał się na powyższy stan prawny. Ponadto odwołał się także do dominującej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego potwierdzającej legalność i zasadność obarczania członków zarządu – likwidatorów spółki subsydiarną odpowiedzialnością za zaległości składkowe dłużnej spółki (w szczególności uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2010 r., III CZP 91/09, OSNC 2010 Nr 6, poz. 85).

Sąd wskazał również na wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2008 r. (II UK 341/07, OSNP 2009 nr 23-24, poz. 322), w którym uznano, że odpowiedzialność ponosi także były członek zarządu powołany na likwidatora spółki, gdyż w przeciwnej opcji interpretacyjnej – był członek, który doprowadził do faktycznej niewypłacalności spółki, ale

zwlekał z wnioskiem o ogłoszeniu jej upadłości, mógłby uniknąć nie tylko cywilnej sankcji odszkodowawczej za takie zawinione zarządzanie spółką, ale ponadto doszłoby do nieakceptowalnego przerwania zaległych kosztów ubezpieczenia pracowników spółki, którzy nadal podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie jej likwidacji, na fundusz ubezpieczeń społecznych.

SN podkreślił, iż były członek zarządu spółki, który przyczynił się lub doprowadził do stanu niewypłacalności, upadłości lub bankructwa nieprofesjonalnie zarządzaną spółkę, nie powinien uniknąć („uciec od”) subsydiarnej odpowiedzialności za zaległości składkowe dłużnej spółki przez „rezygnację” z funkcji członka zarządu, która nastąpiła z oczywistym obejściem przepisów prawa oraz zasad współżycia społecznego, a ponadto z ewidentnym pokrzywdzeniem ubezpieczonych, którzy przepracowali składkowe okresy ubezpieczenia, a płatnik (spółka) ani subsydiarnie odpowiedzialni członkowie zarządu nie zapłacili należnych za te okresy składek, naruszając istotne interesy majątkowe organu ubezpieczeń społecznych.

Mając to na uwadze, SN uznał, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która nie opłacała należnych składek na pracownicze ubezpieczenia społeczne, ustanowiony likwidatorem niewypłacalnej spółki odpowiada za zaległości składkowe powstałe przed i po otwarciu procesu jej likwidacji na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej. Odpowiedzialność ta obowiązuje także wówczas, gdyby zrzekł się lub został odwołany z członkostwa w zarządzie w związku z uzyskaniem statusu likwidatora spółki.

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/305269994-Odpowiedzialnosc-za-zaleglosci-skladkowe-spolki.html#ap-1>